

РЕЦЕНЗИЯ

от доц.д-р Ирина Стефанова Цакова, доцент по информационно право в
Международно висше бизнес училище на дисертационния труд на
КАЛИНА ОРЛИНОВА ГЕОРГИЕВА
катедра „Теория и история на държавата и правото” към Юридически факултет
на Софийски университет „Св. Климент Охридски“

на тема: **„ПОВТОРНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ ОТ ОБЩЕСТВЕНИЯ
СЕКТОР“**

за придобиване на образователната и научна степен **“ДОКТОР“** по професионално
направление 3.6.Право, Докторска програма **„Информационно право“**
Научен ръководител: Проф. д.ю.н. Вихър Кискинов

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със заповед № РД 38-807/22.12.2016г. на Ректора на Софийския университет
„Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури за защита на
дисертационния труд на Калина Орлинова Георгиева на тема **„Повторно използване
на информация от обществения сектор“** за придобиване на образователната и научна
степен „доктор“ по професионално направление 3.6. **“Право“**.

I. Данни за дисертационния труд и дисертанта.

1. Представеният за защита дисертационен труд на тема **„Повторно използване
на информация от обществения сектор“** от Калина Орлинова Георгиева представлява
първото цялостно и систематизирано научно изследване в българската правна
литература на института на повторното използване на информация от обществения
сектор /ИОС/ и отворените данни.

Избраната тема има актуален характер в контекста на отражението на института
на повторното използване на информация от обществения сектор върху
демократичните процеси от гледна точка на възможността за активно участие на
гражданите във формирането на политики и реализиране на ефективен контрол при
тяхното провеждане. В тази връзка той е предпоставящ за развитието на
електронното управление, а от икономическа гледна точка е стимул за създаването
на иновативни продукти или услуги. Затова той може да се разглежда и като една от
предпоставките за развитието и функционирането на икономиката, основана на
знанието.

Трудът отговаря на критериите за дисертабилност и дава възможност за принос в правото. Съчинението представлява интерес не само от теоретично гледище, но има и практическо значение, като е полезно за бъдещото развитие на съдебната практика.

2. Професионалната биография на Калина Орлинова Георгиева показва траен интерес към научните изследвания в областта на правното регулиране на информацията в обществения сектор.

Дисертантът притежава магистърска степен по Право от Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, магистърска степен по „Право на ЕС“ с диплома от Софийски университет и от Университета в Лорен, Франция и Бакалавърска степен в програма „Политически науки на френски език“ от Нов български университет.

В началото на 2013г. е зачислена в редовна докторантура в Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ в научно направление „Информационно право“, като е отчислена с право на защита през март 2016 г.

Дисертантът участва в Интегрираната програма за обучение на докторанти в СУ, както и в многобройни национални и международни научни форуми. Стипендиант е на Комисията „Фулбрайт“ през 2013 и 2014 г.

От средата на 2014 г. до момента Калина Георгиева е автор на близо 30 статии в престижни издания на български, английски и френски език. Нейни публикации са част от ежегодната библиография, съставяна от Съда на Европейския съюз за периодични издания за 2016 г.

От 2014 г. е член на асоциацията на докторантите в България и на Съюза на юристите в България., а от 2015 г. е сред най-младите членове на Съюза на учените в България.

В рамките на докторантурата води самостоятелно семинарни занятия по дисциплината „Правна информатика“. От началото на учебната 2016 – 2017 г. е хоноруван асистент в Юридически факултет по същата дисциплина.

3. Представеният автореферат в обем от 34 страници без справка за приносите и списъка с публикации обективно отразяват съдържанието на труда и основните научни постижения. В началото на автореферата е посочена методологическата основа на изследването, при която е използвана система от методите на анализ и синтез, резултати от емпирични изследвания и приложения на отворени данни, методите на

системните изследвания, индуктивни и дедуктивни методи, сравнителен анализ, сравнително-правен метод, методът на сравнителните таблици, систематично, езиково, историческо и теологично тълкуване (с.7). Дисертантът има 4 публикации по темата на дисертацията, конкретно посочени в заключителната част на автореферата (с.36).

Настоящият дисертационен труд е резултат от работата на Калина Орлинова Георгиева като докторант, зачислен на редовна докторантура в катедрата по „Теория и история на държавата и правото” към Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, с научен ръководител проф. д.ю.н. Вихър Кискинов.

II. Обща оценка на дисертационния труд.

1. Представеният за защита дисертационен труд е в обем 226 страници. Библиографията обхваща 240 източника, от които 58 заглавия на монографии и научни текстове, 79 заглавия на нормативни актове и официални документи, 62 съдебни акта и 41 електронни източника.

В структурно отношение съдържа увод, три глави и заключение, в което са систематизирани основните изводи и предложения за усъвършенстване на правната уредба. В увода авторът е очертал актуалността на темата и предмета на изследване, определил е неговите цели. Посочени са четири изследователски хипотези. Постигната е основната задача на този раздел от работата – да посочи обхвата на проблемите, които ще бъдат разглеждани и да определи основната цел на дисертацията: да бъдат анализирани от юридическа гледна точка повторното използване на информация от обществения сектор и отворените данни, като се обобщи развитието на правната регламентация и се представи аналитичен обзор на правната уредба на материята в ЕС и в България /с.7/.

Изложението следва класическия подход при изследване на правен институт. Първата глава, озаглавена „Правна уредба на повторното използване на информация от обществения сектор” разглежда изграждането на концепцията за отворени данни от нормативна гледна точка, което позволява да се открият същностните ѝ качества. За тази цел се проследява развитието на правната регламентация на повторното използване на информация от обществения сектор и се анализират приетите нови международни нормативни документи в материята, формиращи актуалната правна регламентация на повторното използване на информацията от обществения сектор.

Изследвани са нормативните основи на отворените данни като концепция – правото на информация, правото на добра администрация, достъпа до обществена информация и повторното използване на информация от обществения сектор.

Чрез този анализ се подчертават значимите промени в правния режим на повторно използване на информацията от обществения сектор, обхващащи ръководните принципи, определящи достъпа до данните на минимална цена и предвиждания регулаторен механизъм. В тази част на дисертационния труд е предложена работна дефиниция за отворени данни, която съдържателно обхваща новостите в правната регламентация, като е посочено, че разликата между досега използвания термин за повторно използване на информация от обществения сектор и отворени данни се състои в новия цялостен механизъм на предоставяне на данните.

Втората глава със заглавие „Съдържание на повторното използване на информация от обществения сектор според международни и български нормативни актове“ съдържа анализ на действията до 2013 г. в ЕС и до 2015 г. в България правен режим на повторно използване на информация от обществения сектор, като за целта са дефинирани същностните разлики на института с този на достъп до обществена информация. Основната част от анализа тук обхваща съдържанието на повторното използване на информация от обществения сектор според европейската и българската правна регламентация. Анализът на правния режим на повторното използване на информацията от обществения сектор по тези основни точки се основава на подробно проучване на основните европейски нормативни актове в областта и българския ЗДОИ, след което се разглеждат принципните положения от нормативната уредба с оглед съдебната практика в България от 2007 г. до 2015 г. – периода от началото на въвеждането на повторно използване на ИОС в българската нормативна уредба до промените в ЗДОИ от края на 2015 г. Изследвана е съдебната практика по приложение на основните характеристики на този вид информация и е наблегнато на разграничението ѝ от обществената информация. На базата на проведенния анализ се прави изводът, че въпреки нормативния напредък остават много области, които са обект на критика по време на предходния режим и които остават недетайлизирани в Директива 2013/37/ЕС. Липсата на ясни задължения на ниво право на ЕС неминуемо ще доведе до липсата им и в националните законодателства. Сред липсващите материи в новата директива са защита на лични данни и интелектуална собственост и др./с.78/

Глава трета е озаглавена „Отворени данни в България”. В нея се проследява нормативното въвеждане на отворените данни в България от края на 2015 г., като се набляга на практическото приложение на материята и на нейните връзки със сходни правни проблематики.

В тази глава се извежда и акцентира върху непосредствения характер на връзката между нововъзникналите обществени отношения, свързани с достъпа до информация, повторното използване на информация от обществения сектор и отворените данни и необходимостта държавата да реагира, създавайки адекватна правна регламентация. Систематизирани са основните нови задължения за българската администрация, като е отделено внимание на измененията в теоретичната основа на понятието за информация от обществения сектор и свързаните с него легални дефиниции. В тази глава от дисертационния труд се извежда приложният характер на материята на повторното използване на информацията от обществения сектор. В края на главата са очертани и някои от основните правно регламентирани обществени отношения, свързани с отворените данни, в контекста на развитието на информационното общество и демократичните процеси – електронната демокрация и електронното управление. Разгледани са нововъведените със ЗДОИ легални дефиниции в материята на повторното използване на информация от обществения сектор (ИОС, материален носител и др.). Представени са отношенията, в които се намират те с понятието информация от обществения сектор. Прави се изводът, че с оглед измененията в ЗДОИ развитието на института на отворените данни променя обема на правомощията на държавните органи. С него се въвеждат редица нови задължения за тях и се допълват вече съществуващи. За постигането на целта за отваряне на данните е необходима адекватна правна уредба, част от която са направените до момента изменения в нормативната уредба по ЗДОИ. Дисертантът посочва обаче също, че остават и много аспекти, които следва да бъдат обект на бъдещо развитие на правната система /с.172/.

Заклучителната част на дисертационния труд систематизира основните научни изводи и приноси на автора. Прави се обобщен анализ на проверката на зададените в уводната част четири хипотези и се отправят препоръки за процеса на отваряне на данните в международен и национален план.

Изградената структура съответства на поставените научни задачи и създава прегледност на изложението, което позволява лесно търсене и намиране на конкретното изложение по отделни проблеми.

Дисертационният труд е представен във вид и притежава обем, отговарящи на изискванията на Катедра „Теория и история на държавата и правото” към Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, а съдържанието му съответства изцяло на условията на чл. 66 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Авторефератът на дисертацията отговаря на научните изисквания и коректно отразява съдържанието на разработката.

2. Представеният дисертационен труд съдържа общи достойнства, научни и научно-приложни резултати с приносен характер.

2.1. Той разкрива задълбочени теоретични познания по темата и познаване на правната уредба у нас. Авторът е използвал добър научен апарат, като трудът съдържа коректна полемика и анализиране на различните становища в теорията. Демонстрирано е умение за извеждане и обосноваване на поддържаните научни тези, достатъчно аргументирани – както когато с тях се изразява съгласие с утвърдени становища, така и когато се обосновава отклонение от тях и собствено виждане.

2.2. Изложението представя в логическа последователност цялостно изследване на поставената тема с добър баланс в акцентите на разглежданата проблематика. Стилът на автора е точен, анализът в по-голямата част на разработката е достатъчен, изложението е построено на добър правен език и постига убеждаващо въздействие върху читателя. Общото впечатление от прочита на труда води до извод за наличие на умение у автора за самостоятелно мислене и творчески подход при извеждане и защитаване на теоретични и теоретико-приложни тези.

2.3. Дисертантът използва с лекота общонаучния дедуктивен, исторически и критично-аналитичен метод на изследване и с необходимата вещина и чувство за баланс прилага научните методи за тълкуване на законовите разпоредби, както и способите за преодоляване на празнини в гражданския закон.

III. Научни приноси и значимост на труда за практиката.

1. Напълно споделям описанието на приносните моменти в труда, което е дадено от докторанта (с. 35 от автореферата на дисертацията). Дисертационният труд съдържа и редица конкретни научни достойнства и приноси, по-значимите от които са:

Научните и научноприложните резултати с приносен характер на труда се изразяват, на първо място, в това, че той представлява първи опит у нас за систематизирано и общо изследване на института на повторното използване на информация от обществения сектор /ИОС/ и отворените данни. Изследваната тема изисква задълбочени материално-правни познания, както и научна смелост, които авторът показва в представеното съчинение.

На второ място, в него хронологично и по съдържание са разгледани източниците на правото в материята което позволява да се проследи правната уредба на института чрез сравнителноправен анализ на текстовете и нормите, установени в тях, и да се отчетат тенденциите в уредбата.

Принос на труда представлява изследването и проведената систематизация на многобройни съдебни решения във връзка с прилагане на разпоредбите на европейското и националното законодателство в областта на повторно използване на информацията от обществения сектор, с което се уточнява обхвата на понятието обществена информация и се обосновава теоретично разграничението между понятията „обществена информация” и „информация” от обществения сектор /с.99 и сл./. Също така представената обобщена съдебна практика по прилагане на определенията, въведени с Директива 2003/98/ЕО в ЗДОИ относно задължените субекти за повторно използване на ИОС /с.128 и сл./.

Като приносен момент на труда се очертава и дефинирането на незасегнатите от ЗДОИ области на повторното използване на ИОС. Дисертантът посочва, че в България не се въвежда отделен орган и не се разширява компетентността на съществуващи органи, не е въведен отворения лиценз или стандартни общи условия за предоставяне на ИОС за повторно използване. Не са съобразени административно наказателните разпоредби с новите задължения на администрациите. Сред функциите на задължените лица има такива, които не са в компетентността на никоя институция /с.171/.

Конкретно научно достойнство на труда е анализът на връзката и ефекта на института на повторното използване на информация от обществения сектор /ИОС/ и отворените данни със съвременните демократични процеси, в т. ч. с „електронната

демократия”, електронното управление и концепцията „Отворено управление” /с. 192 и сл./.

Научен принос се съдържа и в аргументацията на голяма част от направените предложения *de lege ferenda* от дисертанта като предложението за отделянето на повторното използване на информация от обществения сектор в самостоятелен нормативен акт, регламентиращ режима само на този вид информация /с.99 и сл./, въвеждане на разпоредба, която да урежда нарушенията и неизпълнението на новите задължения по ЗДОИ. Създаване на координиращо звено, което да обезпечи изпълнението на функциите на задължените лица по смисъла на ЗДОИ /с.172 и сл./.

Правна регламентация на принципа на централизирани или не данни, стандартизиране на метаданните към информацията, използване на едно и също кодиране на данните и др., изчерпателно детайлизиране на видовете информация, която подлежи на публикуване за отделните организации от обществения сектор, което да избегне неясноти дали една или друга информация подлежи на публикуване /с.212/ и др.

2. Значението на дисертационния труд би могло да се определи: първо - с оглед значимостта на института на повторното използване на информация от обществения сектор. На второ място - значението на труда произтича от промяната в източниците на нормативно регулиране на посочения институт в Република България. На трето място - отсъствието на общ анализ в българската литература на отворените данни е допълнителен аргумент относно значението на труда. Като четвърто може да се изтъкне значението на дисертацията с оглед изследване на практиката по прилагане нормите на ЗДОИ.

Дисертацията би могла да има значение за българската наука, за правоприлагащите органи, и за практикуващите юристи.

3. Докторантът Калина Георгиева е представила четири статии по темата на дисертационния труд:

Георгиева, К. Информация от обществения сектор – понятие, принципи, нормативна уредба. – *Съвременно право*. София, СИБИ, Кн. 4, 2014, с. 7-28. ISSN 0861-18-15.

Георгиева, К. Развитие на материята на повторно използване на информацията от обществения сектор – нови понятия, практически и технически нововъведения. – *Норма*. София, Сиела, Кн. 11, 2014, с. 71-87. ISSN 1314-5126.

Георгиева, К. From Re-use of Public Sector Information to Open Data. – *In: Infusing Research and Knowledge in South-East Europe*, ed. by R. Dautov, P. Gkasis, A. Karamanos, T. Lagkas, A. Prodromidou, A. Ypsilanti. SEERC, Thessaloniki, pp. 654-662. ISBN 978-960-9416-07-8, ISSN 1791-3578.

Георгиева, К. Повторно използване на информацията от обществения сектор – състояние и перспективи. – *Научни трудове на Института за държавата и правото. Актуални правни проблеми*. София, 2015. Том X, с. 85-97. ISSN 1314-6459.

Запознах се със съдържанието на статиите и заключението ми е, че те отразяват основните положения на дисертационния труд. Като имам предвид обзора на публикациите на български автори по разглежданата проблематика, мога да констатирам, че изводите, направени в дисертационния труд, са резултат от самостоятелното изследване на докторанта.

IV. Препоръки.

За изпълнението на поставените научни задачи в дисертационния труд може да се даде висока оценка. Основната препоръка към дисертанта е в посока на по – ясно разграничаване и дефиниране на понятието „отворени данни” в рамките на института на повторно използване на информация от обществения сектор. Тази препоръка се извежда както от цялостното съдържание на труда, така и от изследването на хипотези втора и трета от увода. Посочената от дисертанта необходимост от доразвиване на нормативната уредба, включително на процедурите за повторно използване на информация от обществения сектор, както и недостатъчна формална определеност на понятието обществена информация според Закона за достъп до обществена информация, затрудненото му тълкуване от страна на правоприлагащите органи е достатъчно основание за ясно обосноваване на сходствата и различията между взаимосвързани правни институти - достъп до обществена информация, повторно използване на информация от обществения сектор, като акцентът бъде поставен върху термина „отворени данни”, който се основава на правото на достъп до обществена информация и повторното използване на информация от обществения сектор и ги доразвива.

Бих препоръчала на колегата и в бъдеще да проследява съдебната практика и периодично да представя обзори на тази практика в правната ни периодика.

V. Заключение.

За защита е представено цялостно и задълбочено научно изследване в българската правна литература на института на повторното използване на информация от обществеността /ИОС/ и отворените данни.

Дисертационният труд отговаря на изискванията, предвидени в чл. 6 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗАРСБ), на Правилника за прилагане на ЗРАСБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, тъй като отразява задълбочените теоретични познания на автора по специалността, разкрива способностите му за самостоятелно научно мислене и творчески подход към проблематиката, включена в предмета на изследване.

По тези съображения давам своята положителна оценка и предлагам на членовете на научното жури да гласуват положително, за да придобие дисертантът Калина Орлинова Георгиева – докторант към катедра „Теория и история на държавата и правото“ към Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ образователната и научна степен “ДОКТОР“ по професионално направление 3.6. Право, Докторска програма „Информационно право“.

София, 06.02.2017 г.

Доц. д-р Ирина Цакова

Рецензент: